

15. maj 1747

Confirmation paa de Reformeredes Privilegier,

saavel for dem, som allerede have nedsat sig i Kongens Riger og Lande, som dem, hvilke agte sig derind at begive (*).

[Cancell]. p. 159.

(*) *See Rescr. 27 Dec. 1748. 4 § Cfr. Rescr. 18 Jan. 1788.*

1.)

De skal, ligesom andre Kgl. Arve-Undersaatter, være Kongen, som deres rette Arve-Konge og Herre, hulde og troe, etc.

2.)

Alle Reformerede, som i Kongens Riger og Lande ere boesatte eller sig herefter nedsætte, af hvad Stand og Vilkaar de end ere, Geistlige eller Verdslige, skal for det Steds Magistrat, hvor de sig opholde, aflægge Troeskabs-Eed saavel mundtlig, som skriftlig: men de, som boe i Khavn, og ei ere under Byens Jurisdiction, skal skrive Troeskabs-Eeden paa den Maade, som dem forelægges, hvilken i Cancelliet indleveres; Og maa ingen Reformeert sig her nedsætte, eller sig noget Kiøbmandskab, Haandværk og deslige foretage, før han saaledes har aflagt Troeskabs-Eed.

3.)

De skal i alle verdslige Sager aldeles være undergivne og rette sig efter Kongens Lov, Frr. og Befalinger, og deri bevise Stiftbefalingsmændene og alle andre, som noget paa Kongens Vegne over dem kan have at byde, al tilbørlig Lydighed, saavidt det ikke strider mod disse Privilegier.

4.)

De Reformerede maae holde visse Skoler, i hvilke endog Børn af den Augsburgiske Confession maae undervises i et og andet Sprog, i at sye, kniple, knytte og anden Haandgjerning, dog at i samme Skoler, saa længe slige Børn der undervises, aldeles intet tales om den reformerte Religion, samt at ingen oplæreres der i bemeldte Religion, uden saavidt Forældrene enten selv eller ved andre der oplære deres egne Børn i deres Religion, hvilket dog bør skee, naar ingen af den Augsburgske Confession er tilstede sligt at høre; saasom de Reformerede skal holde sig roligen for sig selv og ikke søge nogen til deres Religion directe eller indirecte at overtale; men om nogen sig hos dem til deres

Religions Antagelse frivillig angiver, da maae de ikke saadanne antage, men skal dem strax fra sig afvise.

5.)

Deres Prædikantere skal stedse i deres Prædikener entholde sig fra hadskelig og med Foragt at tale om de Controverser og Lærdomme, som den Augsburgske Confession eller Ministerium i nogen Maade kan angaae, saa og aldeles evitere det, som nogen Forargelse og Unighed mellem den gemeene Mand, eller opsætsighed imod Øvrigheden og andre Indbyggere kan foraarsage, og saaledes baade offentlig og i privat Omgængelse altid lade see al beskedenhed og det, som til Rolighed og Samdrægtighed kan tiene, og intet nogensinde fremføre, som den her i Rigerne antagne Religion eller Ministerium til nogen Forkleinelse kan komme: ei heller maa nogen af deres sig in publicis locis lade høre til at impugnere vores Dogmata Religionis, med mindre de dertil blive inviterede, paa det deraf ingen Urolighed eller Misforstand skal foraarsages.

6.)

De Reformerede skal helligholde saavel de ordinaire Bededage om Fredagen, som de extraordinaire og almindelige, naar de paabydes; og bør de paa slige extraordinaire Bededage, og ellers naar Bedestunde anordnes, bruge den foreskrevne Bøn, hvilken og i de andre Kirker læses aldeles uforandret, samt entholde sig paa alle høitidelige Fester fra al verdslig Haandtering, og holde deres Boder tillukte saavel paa slige Dage, som ellers om Fredagen, indtil Prædiken er ude. De maae og paa visse Timer om Dagen holde Bøn i deres Kirker, naar det kun skeer paa samme Tid, som daglig Bøn holdes i de andre Stadens Kirker.

7.)

Gudstienesten i Kirken skal de For- og Eftermiddag begynde paa samme Tid og Time, som den her i andre Kirker begyndes, saa at deres Menighed samler sig naar det ringer sammen til andre Stadens Kirker; thi dem bevilges vel et Seierværk ved Kirken, men ingen Klokker til at ringe med (*). Dog i Fald der skulde prædikes i deres Kirker 2de Gange om For- eller Eftermiddagen, forbydes dem ikke at begynde deres anden Prædiken, Naar den første er endt.

(*) *Cfr. Rescr. 1 Maj. 1789.*

8.)

Deres Gudstieneste maae de holde ei alene i det Franske og Tydske, men endog i det Hollandske og Engelske Sprog, saafremt saa mange af de Nationer i Fremtiden sig hid ind skulde begive, at de Prædikantere i samme Sprog kan underholde.

9.)

Den Plads, paa hvilken deres Kirke nu er bygt, saavelsom al Kirken tilhørende Grund og Bygning er frie for Grundskat og anden af Grundskatten dependerende Paalæg.

10.)

Med et lidet Kirke-Segl, som er i Præsternes og de Ældstes Gjemme, maae de forsegle Attester, Skudsmaal og deslige.

11.)

De maae ei holde noget Konsistorium, eller, naar dem lyster, forsamle sig for imellem dem selv at gjøre Love og Frr. eller dømme i forefaldende Sager; thi dersom i Geistlige Sager, deres Kirke og Skoler vedkommende, imellem dem, saavel deres Ministerii Betiente, som andre til deres Menighed henhørende nogen Tvistighed forefalder, hvorom de ei i Mindelighed kan forenes, vil Kongen anordne visse Deputerede, som, naar fornødent gjøres, skal samle dem, anhøre deres Tvistigheder og, saavidt mueligt, bilægge dem, samt tilligemed dem anordne, hvad til god Skik og Orden kan tiene, dog Kongens souveraine Magt og Myndighed endog i geistlige Sager uforkrænket; hvad Sager imellem dem ei venligen kan bilægges, skal Kongen refereres, som Commissarier vil anordne slige Sager efter Loven, at afgjøre. Ei heller er det dem, især deres Prædikantere, tilladt, at sætte nogen geistlig Mand fra sit Embede, men ifald nogen af den Orden forseer sig, bør det de Deputerede tilkiendegives, som skal søge derpaa at raade Bod. Er Forseelsen saa grov, at den med Embedes forliis bør straffes, gives det Kongen tilkiende, da Han nogen vil beskikke derpaa efter Loven at dømme.

12.)

Dog maae de Reformerede forfatte visse Slutninger og Conventioner imellem dem selv indbyrdes, deres Kirkes og Skoles Sager angaaende, naar ingen særdeles Lov og Fr. findes, hvorefter de sig kan vide at rette; men slige Slutninger skal altid de Deputerede forevises, og siden af Kongen confirmeres, saafremt de skal ansees at være af nogen Gyldighed.

13.)

De maae og uden de Deputeredes Hosværelse:

a.) Foretage sig de forargelige Lemmer i deres Menighed, og dem ved Straf bringe til deres Synders Kundskab, saavidt interioerem disciplinæ administrationem angaaer, dog at Excommunicatio derunder ei forstaaes, som de ei uden prævis caufæ cognitone for de Deputerede og Kgl. Resolution maae exercere.

b.) Forlige dem der leve i Uenighed sammen.

c.) Forsyne deres Anke med behøvende Reparation.

d.) Udvide aparte Stole og Pladser i deres Kirke til dem af deres Religion, som det forlange.

e.) Uddele Almisse til deres Fattige: Dog hvis nogen af deres Menighed ei er tilfreds med hvis de saaledes slutte, kan samme sig derover hos de Deputerede besvære.

14.)

Naar en reformeret Mandsperson gifter sig med en Hustrue af den Augsburske Confession, eller en Mandsperson af den Augsburske Confession med en reformeret Hustrue, da bør Brudevielsen forrettes af den Menigheds Sognepræst, til hvilken Manden eller Hustruen af den Augsburske Confession henhører(*), og skal de Børn, der avles i sligt Ægteskab, henhøre til den Lutherske Kirke, døbes i Kirken af den Præst, i hvis Sogn Forældrene boer, og siden opdrages og oplæres i den Lutherske Religion (**); Men haver nogen Reformeret uden for Danmark giftet sig med en Luthersk, maa den Ægtepagt holdes, som de have indgaaet, før de hidkom. Naar en Luthersk dør, som har været gift med en Reformeret, skal Liget begraves i en af vore Kirker, enten det Sogns Kirke, hvor den Efterlevende boer, eller i hvilken af Stadens Kirker den Døde har sin Begravelse (***)).

(*) See Rescr. 1 Maj. 1789.

(**) Men efter Kgl. Bevilling af 31 Jan. 1772, til den ref. Menighed i Khavn, maa Rescr 7 Sepr. 1736 ang. "At naar tvende Personer, af den Ev. Lutherske og reformerte Religion, giftede sig sammen, maatte de aftale med hinanden, hvilke og hvor mange af deres fælles Børn der skulde opdrages i den ene eller anden Religion, dog at det skeer i begge Parternes nærmeste Paarørendes Nærværelse; og, naar ingen Aftale var skeet, skulde Drengbørnene opdrages i Faderens og Pigebørnene i Moderens Religion" for Fremtiden staae i sin fulde Kraft; samt i Henseende til den forbigangne Tid ligeledes strække sig til de Børn, som endnu ikke have begyndt at lære deres Christendom. (Cfr. Rescr. 19 Mart. 1751 og 16 Dec. 1791).

(***) Cfr. Rescr, 8 Mart. 1780, C. Br. 12 Maj. 1787 og Rescr. 17 Jan. 1800. 2 §.

15.)

De reformerede Præster maae ei befatte sig med Ægteskabs-Sager iblandt deres Troes Tilhængere, dog maae de forlige Parterne, om skee kan, hvis ikke, have de dem at forvise til Consistorium, som derpaa skal kiende og dømme. (See Fr. 15 Jun. 1771. 11 §).

16.)

For de Reformerte Umyndige beskikkes reformerte Værger; skulde og en Luthersk, i Mangel af vederhæftige Værger blandt de Reformerte, sættes til Værge for en reformert Umyndig, da skal hans Midler efter Loven forsvarlig forestaae, men den Umyndige maa forblive hos sine Slægt og Venner eller de reformerede Geistlige, som drage Omsorg for hans eller hendes Optugtelse. Skulde en Reformeret sættes til Værge for en Luthersk Umyndig, forvalter han alene Midlerne, men for Myndlingens Optugtelse skal hans Slægt og Venner eller andre af den Augsburske Confession drage Omsorg.

17.)

Ved Vacance kan Menigheden paa Kgl. Confirmation en Prædikant igien vælge, men denne maa ikke prædike, eller forrette noget sligt Embedet vedkommende, før han har aflagt Troeskabs-Eed efter 2 §.

18.)

Dog maae fremmede reformerede Prædikanter og andre Geistlige, som reise igiennem Riget, eller hidkaldes at forrette Embedet en kort Tid for en syg eller bortreist reformert Prædikant eller Kirke-Betient, samt de, der lade sig høre for Menigheden, naar en Præst er død, vel en og anden Gang prædike uden at aflægge Eed, siden de dog dog strax igien ud af Landet begive.

19.)

De reformerede Præster og deres Enker, som herfra reise, maae medføre deres Gods, Formue og rede Midler, uden at betale 6te og 10de Penge: saa ere de og for personelle Skatter, som Indqvartering, Kopskat og Krigsstyr befriede.

20.)

De reformerede Præster skal ved hvert Aars Udgang til de Deputerede, under deres Hænder, levere rigtig Mandtal paa alle reformerede Mænd, Qvinder og Børn, som sig i Khavn have nedsat eller opholde, hvad deres Handtering er, hvor de boe, og expresse specificere, hvor mange sig med vor Troes Bekiendere i Ægteskab have indladt, naar sligt er skeet, og hvor mange levende Børn de i samme Ægteskab have, hvor gamle Børnene ere og hvor de ere døbte.

21.)

Alle Reformerede, som sig hid ind i Kongens Riger og Lande vil begive, og sig i Kiøbstederne nedsætte, bygge og boe, maae og skal de første 20 Aar for alle borgerlige og Byens Tyngge, af hvad Navn være kan, (Told, Consumption og Accise alene undtagen) aldeles være frie og forskaanede, og dog ikke desmindre have Frihed lige ved Kgl. Undersaatter al borgerlig Næring at bruge, og al Handel og Vandel med Kiøben, Sælgen, Manufacturer, Skibs-Parter og paa alle andre Maader at drive, og sig dermed ernære, som de bedst veed og kan (Forandret v. Fr. 12 Febr.1802*)

I Følge Rescr. 14 Sept. 1742 til Khavns Magistrat skal fattige Reformerede, som indkomme og enten lære et Haandværk eller blive Kræmmere, nyde de 20 Aars Frihed ikkuns fra den Tid at regne, da de komme til Khavn, og ei fra den Tid, de der virkeligen ere etablerede; men Manufacturister, Kunstnere og deslige af den reformerede Religion indkomme, skal fremdeles, ligesom hidindtil, nyde uforanderlig Privilegierne godt ad. Saa skal og (efter Rescr. 19 Jul. 1754 til Khavns Magistrat) den de Reformerede ved deres Privilegier forundte Indqvarterings Frihed forstaaes derhen, at de, som selv alene beboe deres Huse eller Gaarde, uden noget deraf til andre at bortleie, skulle (hvad enten Gaardene ere kiøbte for egne eller andres Penge) for Indqvartering deraf at svare aldeles være befriede; men. naar nogen af de Reformerede kiøbe sig større Gaarde, end de selv kunne beboe, bør de være tilfreds med, naar de i deres bevilgede 20 Aars Frihed fritages for Indqvarterings Betaling af 120 Rdlrs Grundtaxt. (Cfr. Pl. 26 Aug. 1772).

22.)

Dersom de eller deres Børn inden bemeldte 20 Aar sig herfra igien vil begive, og i Kongens Riger og Lande ei længer forblive, maae de frit reise, og deres Midler herfra bortfløtte uden nogen 6te og 10de Penges Erlæggelse, eller ringeste

Deels Formindskelse af deres Formue i nogen Maade, under hvad Prætert og Navn det og være kunde.

23.)

Alle Reformerede, som noget Manufactur-Værk her i Landene vil indrette, vil Kongen være betænkt, derpaa efter Ansøgning sær Friheder at meddele.

24.)

Alle de Mestere, Svende, Spindere, Farvere og andre Folk, som de til deres Manufacturers Fornødenhed fra fremmede Steder forskrive, samt alle andre i Almindelighed, som i saa Maade af sig selv sig herind i Landene vil begive, skal nyde Frihed for Told af deres Boeskab, Løsøre, Redskab og alle andre Instrumenter, som de til Værkernes Fortsættelse eller anden nødvendig Brug med sig her indføre, dog Varer, til at trafiquere med, herunder ei forstandne.

25.)

Værk-Husene og alle andre Huse, hvor Værkfolkene iboe, skal de første 8 Aar være frie for Grundskat, samt al borgerlig og personel Tyngte; dog at de Reformerede aarlig erlægge til Sognets Præster, hvor de bygge og boe, deres præstelige Rettighed, ligesom andre Sognefolk betale efter Kgl. Anordning, endog bemeldte Reformerte samme Sogne-Kirke ikke søge. (Cfr. Pl. 24 Oct. 1757).

26.)

De Reformerede Haandværks-Mestere, som sig efterdags hid ind begive, maae og skal strax uden videre Bekostning eller Tidsspilde her tages i Laugene, naar de med Eed bekræfte, tilforn at have brugt det Haandværk, som de her agte at drive, og derpaa holdt Svende, saa at dem ingen Hinder skal giøres, om de ei for vigtige Aarsagers Skyld kan faae Beviis med sig fra Øvrigheden paa de Steder, hvilke de tilforn have beboet; men de bør endog her tages i Laugene, skjønt Laug paa de Steder, hvor de sig tilforn have opholdt, ei har været Brug.

27.)

Svende maae og paa samme Maade imodtages, skjønt de for deslige Aarsagers Skyld intet Lære-Brev bringe med sig, naar de forstaae deres Haandværk og gjøre Eed, paa andre Steder at have tient og arbeidet for Svende.

28.)

De reformerede Haandværksfolk, som ei strax formaae at give sig i Laugene, maae med egne Hænder arbeide et heelt Aar for hvem de best veed og kan, dog at de tilforn aflægge Troeskabs-Eed.

29.)

Dem, som ikke vil begive sig i Laugene, vil Kongen paa Ansøgning forunde Tilladelse med deres egne, Hænder, som Frimestere, at arbeide, dog uden at oplære nogen i deres Haandværk.

30.)

Alle Haandværksfolk, især de, som arbeide i Uld, maae frit, endog Stykviiis sælge hvor og til hvem de veed og kan, hvad de med egne Hænder arbeide.

31.)

De Reformerede, der ingen anden Profession have lært eller øvet, maae bruge hvad Kiøbmandskab, smaat eller stort, dem lyster, naar derved ingen Indpas Skeer dem, som have særdeles Privilegier

32.)

Kongen vil tage alle Reformerede, som sig i forskrevne Maade her vil nedsætte, i Protection og dem ved disse Privilegia handthæve.
